

- можливість мати страховика в якості посередника при виникненні розбіжностей між страхувальником і потерпілим.

Література:

1. Козьменко О.В. Страхування і страховий ринок: термінологія, законодавство і динаміка розвитку / О.В. Кузьменко. – Суми: Ділові перспективи, 2006. – 169 с.
2. Плиса В.Й. Страхування: навч. посібник / В.Й. Плиса. – К.: Каравела, 2005. – 392 с.
3. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996 р. № 86/96 (із змінами і доповненнями). – Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА РЕГІОНУ

ШТИРХУН Х. І.

аспірант кафедри фінансів

Чернігівський національний технологічний університет

м. Чернігів, Україна

Сільське господарство – це дуже важлива та перспективна галузь економіки, яка є сировинним джерелом для переробної промисловості, а головне – базою для задоволення першочергових потреб суспільства – у їжі та одязі. Проте, останнім часом, через погіршення якості продукції, звуження її асортименту спостерігається втрата зовнішніх ринків вітчизняними виробниками сільськогосподарської продукції. Тому постає необхідність розробки та впровадження дієвих заходів, за допомогою яких буде забезпечено стабільне нарощування виробництва сільськогосподарської продукції як запоруки продовольчої безпеки країни та збільшення експортоспроможності галузі.

Сільське господарство складає близько 8% ВВП країни [4]. У порівнянні з іншими регіонами України, Чернігівська область займає передові місця з виробництва картоплі (3 місце) та налічує значну кількість великої рогатої худоби (4 місце), що дозволяє отримувати високий рівень надоїв молока (6 місце). Це і є пріоритетними напрямками діяльності сільськогосподарських виробників регіону.

В області обсяг виробництва продукції рослинництва у 2013 році порівняно з 2012 роком зріс на 3,3%. У 2013 році одержано 3119,4 тис. т зерна (на 6,1% більше обсягу 2012 року). Частка виробництва зерна у загальнодержавному обсязі склала 5%. У загальному виробництві зернових культур провідне місце належить кукурудзі – 72,2%, пшениці – 17,6%, житу – 4,9%, ячменю – 2,7% [3].

Питома вага виробництва картоплі у загальнодержавному обсязі становить 6,8%. У 2013 році було вироблено 1519,2 тис. т. картоплі, що на

6,8% менше, ніж у 2012 році. Зниження показника відбулося через зменшення посівних площ на 4% та урожайності картоплі на 2,8% у 2013 році. Велика частка картоплі виробляється населенням, що призводить до втрати організованого ринку та звуження сировинної бази для переробної промисловості. Тому виробники не можуть самостійно реалізовувати вироблену продукцію, що призводить до недоотримання прибутку та значного коливання цін. Так, у 2010 році через аномальні погодні умови спостерігався значний недобір картоплі (зменшення урожайності та виробництва картоплі на 24%), що призвело до зростання ціни у регіоні на 69%. У 2011 р. спостерігалось різке зростання валових зборів картоплі на 49%, чим пояснюється падіння цін на продукцію картоплярства на 20%, оскільки пропозиція продукції значно переважала попит на неї.

У цілому, виробництво сільськогосподарських культур має тенденцію до зростання. Так, у порівнянні із 2005 роком, виробництво зерна зросло майже вдвічі, насіння соняшнику – у 23,5 рази, картоплі – на 20,7%, овочей – на 29,5%.

Виробництво продукції тваринництва у регіоні у 2013 році, у порівнянні з 2012 роком, зросло на 2,5% [3]. Чернігівська область характеризується виробництвом молока високої якості, на основі якого регіональні молокозаводи виробляють конкурентоспроможні на внутрішніх і зовнішніх ринках молочні продукти. Продукція Чернігівського молокозаводу та Ічнянського заводу сухого молока та масла із року в рік входить до «100 кращих товарів України». Проте, не зважаючи на лідируючі позиції з виробництва молока (5,1% у загальнодержавному обсязі), спостерігається зменшення корів на 35% у порівнянні з 2005 роком, що, відповідно, призвело до зменшення удою на 7,9%. Також відбувається значне зниження кількості птиці – на 36,5% у порівнянні з 2005 роком, що призвело до зменшення обсягу отриманих яєць на 19,4%.

Таким чином, виробництво продукції тваринництва, на відміну від продукції рослинного походження, має тенденцію до зменшення, що свідчить про переорієнтацію виробництва Чернігівської області на рослинництво.

Ціни на продукцію сільського господарства у Чернігівській області є одними з найнижчих серед усіх регіонів. На це впливає ряд факторів, основним серед них є отримання значних обсягів врожаю при недостатній кількості складських приміщень для зберігання продукції, що змушує виробників продавати великі обсяги продукції за низькими цінами у період жнив.

Рентабельність продукції рослинництва в області у 2012 році була вищою, ніж в цілому по Україні (22,3%) та становила 23,2%. У 2012 році через значне зниження споживання картоплі вітчизняного виробництва та значний обсяг її закупівлі закордоном за більш низькою ціною, відбулося зменшення ціни на неї на 45%, що призвело до отримання збитків виробниками у розмірі 16,4%.

За рахунок збільшення посівних площ на 25% та урожайності соняшника на 11% у 2012 році чернігівським аграріям вдалося підвищити обсяг виробництва соняшнику на 37,7%. У той же час, через зростання ціни на олію на європейському ринку рівень попиту інших держав на сировину – насіння і плоди олійних культур – значно зріс на 153,7% та склав 24794,5 тис. дол. США. Внаслідок чого, рентабельність насіння соняшнику зросла вдвічі та склала 53,2%, (в Україні цей показник дорівнював 45,8%).

Рентабельність сільськогосподарської продукції у 2012 році склала 16,7%, проте цей показник є нижчим, ніж загальноукраїнський (20,5%). Це пов'язано з переорієнтацією регіону із виробництва продукції тваринництва на продукцію рослинництва [4; 5, с. 93].

Частка капітальних інвестицій у сільське господарство щороку зростає та підтверджує пріоритетність та перспективність розвитку галузі. У 2012 році вона склала 918745 тис. грн. або 33,6% усіх інвестицій області, що на 21% більше, ніж у 2011 році. Проте дані суми коштів є недостатніми для оновлення матеріально-технічної бази підприємств.

У світі Україну визнають як потенційного лідера з виробництва сільськогосподарської продукції та основних продуктів харчування: зерна, цукру, олії, м'яса, продуктів переробки молока тощо. Основними споживачами української продукції є країни північної Африки та Близького Сходу, ЄС, Росія, Білорусь, Ізраїль, Корея, Китай, Польща та ін.[1; 2].

Найбільший обсяг у структурі експорту Чернігівської області належить зерновим культурам (23,6% у 2012 році). У 2012 році їх експорт збільшився на 119,6% та склав 127746,4 тис. дол. США, а імпорт зменшився на 59,6%. Проте, через зниження цін на сільськогосподарську продукцію на світових ринках у 2013 році попит на українську продукцію скоротився, тому що міжнародні конкуренти пропонують продукцію вищої якості за рахунок впровадження новітніх технологій, що, у свою чергу, впливає на збільшення продуктивності праці та зменшення собівартості продукції.

Таким чином, на даний час аграрний сектор економіки володіє значним виробничим потенціалом, проте через відсутність фінансової підтримки держави, невиконання регіональних цільових програм, неможливість залучення необхідних обсягів інвестиційних ресурсів для інноваційного оновлення техніко-технологічної бази аграрних підприємств, значну конкуренцію з іншими виробниками сільськогосподарської продукції, які застосовують обладнання нового покоління та виробляють продукцію вищої якості за нижчою собівартістю, нестабільності цін на аграрному ринку, брак ефективного менеджменту, відбувається недоотримання доходів вітчизняними виробниками сільськогосподарської продукції, що впливає на зменшення надходжень до держбюджету України.

На основі проведеного дослідження необхідно прийняти систему рішень щодо стратегії розвитку аграрних підприємств у майбутньому. Зокрема:

1. Широке впровадження агрострахування. З одного боку, це знизить ризик форс-мажорних обставин, а з іншого – допоможе сформувати надійні партнерські стосунки між сільгоспвиробниками та інвесторами при залученні додаткового капіталу.

2. Підтримка держави у впровадженні високоінтенсивних аграрних технологій. Застосування новітньої техніки, що заснована на високих інформаційних технологіях, дозволить покращити якість продукції, знизити собівартість та підвищити її рентабельність.

3. Збільшення кількості та площі складських приміщень для збереження сільськогосподарської продукції дасть змогу виробникам тривалий термін зберігати продукцію та продавати її за більш високими цінами і отримувати більший прибуток.

4. Розвиток інфраструктури аграрного ринку для підвищення ефективності аграрного виробництва, забезпечення прогнозованих грошових надходжень.

5. Створення спеціалізованого виробничо-збутового об'єднання у формі публічного акціонерного товариства, тому що така господарська форма є найкращою для залучення фінансових і матеріально-технічних ресурсів для інноваційного оновлення підприємства.

5. Активізація збуту шляхом застосування методів маркетингу, які б наголошували на високій якості аграрної продукції, дасть змогу збільшити долю ринку через задоволення потенційного попиту.

6. Комплексна реалізація запропонованих заходів, на наш погляд, дозволить покращити фінансове становище агропідприємств регіону та перетворити сільськогосподарський комплекс у високоефективний, експортоспроможний сектор економіки.

Література:

1. Міжнародна торгівля пшеницею в 2009-2013 роках, роль України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/mizhnarodna-torgivlya-psheniceyu-v-2009-2013-rokah-rol-ukrayini>.

2. О. Кулік. Агропромисловий комплекс: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ruh.znaimo.com.ua/index-23816.html>.

3. Офіційний сайт Головного управління статистики у Чернігівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chernigivstat.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Статистичний щорічник Чернігівщини за 2012 рік. – Головне управління статистики у Чернігівській області, 2013. – 461 с.